

27. november 2025

Lahend nr 46911/21 – õigus kohtumenetlusele

Renouard vs. Prantsusmaa

Artikkel 6-1

Asjaolud

Kaebaja väitis, et ta tegutses Araabia Ühendemiraatide (AÜE) vahendajana Prantsusmaa poliitiliste ja akadeemiliste võimude vahel seoses projektiga, mille eesmärk oli luua Abu Dhabis La Sorbonne'i (Pariisi) ülikooli haru. Kaebaja sõnul olid AÜE ametivõimud nõustunud maksma talle tema rolli eest 2 000 000 eurot. Lõplik leping Pariisi-Sorbonne'i ülikooli Abu Dhabis (UPSAD) asutamise kohta allkirjastati 2006. aastal.

Kuna kaebaja tundis end nõrdinult, et talle ei makstud tema teenuste eest tasu vaatamata oma ülesande edukale täitmisele, esitas ta Prantsusmaal esimese astme kohtule hagi AÜE presidendiasjade ministeeriumi, selle ministeeriumi peasekretäri, Abu Dhabi haridusnõukogu ja UPSAD-i vastu, nõudes, et kohus mõistaks neilt talle välja kokkulepitud tasu ja 1 800 000 euro suuruse kahjutasu.

19. detsembril 2013 jättis esimese astme kohus rahuldamata Abu Dhabi Haridusnõukogu, UPSAD-i ja AÜE presidendiasjade ministeeriumi peasekretäri vastu esitatud nõuded. Kohus tunnistas AÜE presidendiasjade ministeeriumi vastu esitatud nõude vastuvõetamatuks ministeeriumi jurisdiktsioonilise puutumatuse tõttu. Kohus asus seisukohale, et ministeeriumi poolt antud volitus oli osa AÜE riigi avaliku teenistuse missioonist hariduse valdkonnas. Kõnealune toiming ei olnud eraõigusliku halduse iseloomuga (mis välistaks riigi puutumatuse), vaid avalikes huvides tehtud toiming, mis võimaldas välisriigil või selle harul nõuda jurisdiktsioonilist puutumatust.

30. oktoobril 2015 kinnitas apellatsioonikohus esimese astme kohtuotsuse osas, milles see jättis rahuldamata kaebaja nõuded Abu Dhabi Haridusnõukogu ja UPSAD-i vastu. Samas tühistas apellatsioonikohus kohtuotsuse AÜE presidendiasjade ministeeriumi ja selle peasekretäri vastu esitatud nõuete osas, lükates tagasi kohtualluvuse/jurisdiktsiooni puudumise piirangu. Apellatsioonikohus leidis, et nad peavad ühiselt kaebajale maksma tasude katteks 2 000 000 eurot ja kahjutasuks 500 000 eurot.

12. juulil 2017 tühistas kassatsioonikohus apellatsioonikohtu otsuse, välja arvatud osas, milles see jättis rahuldamata Abu Dhabi Haridusnõukogu ja UPSAD-i vastu esitatud nõuded, ning saatis asja tagasi apellatsioonikohtule. 28. mail 2019 vabastas apellatsioonikohus Abu Dhabi Haridusnõukogu süüst ning jättis ülejäänud osas jõusse esimese astme kohtu otsuse. 3. märtsil 2021 jättis kassatsioonikohus kaebaja kaebuse rahuldamata.

EIK-sse pöördudes tugines kaebaja artiklile 6-1.

¹ Lühiülevaates kajastatud lahendite valiku aluseks on EIK enda otsingumootoris avaldatud Legal Summary'd ja Eestiga seotud lahendid.

EIK seisukohad

Artikkel 6-1

EIK märkis, et AÜE-le kohtuliku puutumatuse andmine taotles õiguspärast eesmärki järgida rahvusvahelist õigust, et tagada riikidevaheline viisakus ja head suhted, austades teise riigi suveräänsust.

Seega pidi kohus kindlaks tegema, kas kaebaja kohtusse pöördumise õiguse piiramisel oli piisav õiguslik alus ja kas see oli taotletava eesmärgiga proportsionaalne.

Riikide kohtulikku puutumatust reguleerib rahvusvaheline tavaõigus, mis on kodifitseeritud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni 2. detsembri 2004. aasta riikide ja nende vara kohtuliku puutumatuse konventsioonis („UNCSI“). Tavaõigust kajastava rahvusvahelise lepingu sätted kehtisid vastustajariigile isegi siis, kui ta ei olnud seda dokumenti ratifitseerinud, tingimusel et ta ei olnud sellele ka vastu vaieldud. Kuigi UNCSI ei olnud veel jõustunud, oli Prantsusmaa sellele konventsioonile mitte ainult alla kirjutanud 17. jaanuaril 2007, vaid ka ratifitseerinud selle 28. juunil 2011.

Lisaks tulenes kassatsioonikohtu väljakujunenud kohtupraktikast, et siseriiklikud kohtud välistasid kooskõlas rahvusvahelise õiguse põhimõtetega välisriikide jurisdiktsioonilise immuniteedi, kui vaidluse aluseks olev akt oli haldusakt (*acta jure gestionis*). Kuigi nad ei tuginenud otseselt UNCSI-le, otsustasid nad selle konventsiooni artikli 2 määratluse raames, et teha kindlaks, kas akti saab liigitada haldusaktiks.

Seetõttu asus EIK seisukohale, et puudub põhjus kritiseerida siseriiklike kohtute järelt, et UNCSI artiklid 2 ja 10, mis on käesoleva juhtumiga asjakohased, kohalduvad vastustajariigile rahvusvahelise tavaõiguse alusel.

Seega pidi EIK uurima siseriiklike kohtute otsuseid käesolevas asjas nimetatud rahvusvaheliste normide valguses ja EIÖK artikli 6 lõiget 1 arvesse võttes.

Viidates UNCSI artiklis 2 sätestatud „äritehingu“ määratlusele, leidis EIK, et tuleb arvesse võtta ka tehingu „eesmärki“, kuna seda kasutati Prantsuse õiguse kohaselt asjakohase kriteeriumina.

EIK leidis, et käesoleval juhul olid siseriiklikud kohtud pidevalt kasutanud seda kahetasandilist testi, et teha kindlaks, kas AÜE poolt kaebajale usaldatud UPSAD-i asutamise ülesannet tuleb liigitada UNCSI artikli 10 tähenduses „äritehinguks“ - sellisel juhul ei oleks AÜE ametivõimudel jurisdiktsioonilist puutumatust.

Mis puudutab tehingu eesmärgile omistatavat kaalu, siis kirjalike dokumentide puudumine raskendas käesoleval juhul väidetava volituse olemuse analüüsimist (eelkõige volituse täpset sisu ja tavakohtute jurisdiktsiooni välistava klausli võimalikku olemasolu), samas tehingu eesmärk oli hästi dokumenteeritud. Sellest hoolimata ei jätnud siseriiklikud kohtud selle olemust nõuetekohaselt arvesse võtmata. Oma 28. mai 2019. aasta otsuses märkis apellatsioonikohus esmalt, et kaebajale antud volituse eesmärk oli teha Prantsuse ametivõimudega koostööd Sorbonne'i ülikooli filiaali loomise projektis Abu Dhabis. Seejärel käsitles kohus üksikasjalikult kaebaja argumenti, et UPSAD-i registreerimistasude kõrge summa näitas tehingu ärilist olemust. Kohus osutas UPSAD-i ja AÜE ametivõimude vahelistele tihedatele sidemetele. Selles küsimuses ei piirdunud apellatsioonikohus lühikeste avaldustega, vaid põhjendas oma otsust talle esitatud dokumentidega.

Sellest tulenevalt märkis EIK, et siseriiklikud kohtud olid käesoleval juhul viinud läbi kõnealuse tehingu põhjaliku analüüsi, vaadeldes nii asja olemust kui ka eesmärki, leides seega, et see oli seotud AÜE

suveräänsete võimude teostamisega. Pärast kõigi kaebaja esitatud argumentide käsitlemist jõudsid nad faktiliselt ja õiguslikult põhjendatud otsustega järeldusele, et AÜE jurisdiktsiooniline immunitet tuli käesoleval juhul kasutusse. EIK arvates ei olnud see lähenemisviis vastuolus UNCSI artiklites 2 ja 10 kajastatud rahvusvahelise tavaõiguse põhimõtetega ning seetõttu ei olnud siseriiklike kohtute poolt nende põhimõtete kohaldamisel meelevaldsust ega ebamõistlikku tõlgendamist.

EIK jõudis kõiki eelnevaid kaalutlusi arvesse võttes järeldusele, et Prantsuse kohtud ei olnud käesoleval juhul kaldunud kõrvale rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtetest riikide puutumatuse küsimustes ning kaebaja kohtusse pöördumise õiguse piiramist ei saa pidada ebaproportsionaalseks, arvestades konventsiooni artikli 6 lõike 1 nõudeid.

EIK ei tuvastanud artikkel 6-1 rikkumist.

Lahendile on lisatud eriarvamus.

[Lahend](#) (prantsuse keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)